

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Факультет гуманітарно-педагогічний

“19” червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ»

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність: 053 «Психологія»

Освітня програма: Психологія

Факультет (ННІ): гуманітарно-педагогічний

Розробники: доцент кафедри психології, к.психол.н. Валентина ТЕСЛЮК

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни «Психологія управління»

Навчальна дисципліна орієнтована на формування у студентів бакалаврату спеціальності «Психологія» знань про психологічні аспекти управлінської діяльності, закономірності міжособистісної взаємодії в управлінні, особливості прийняття рішень, лідерства, комунікації та мотивації в управлінських процесах. Вивчаються механізми впливу, управління груповою динамікою, конфліктами та стресами, а також психологічні характеристики ефективного керівника. Курс спрямований на розвиток навичок психологічного супроводу управлінської діяльності, діагностики управлінських стилів та удосконалення особистісних якостей, важливих для майбутніх фахівців у галузі психології.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	«Бакалавр»	
Спеціальність	053 «Психологія»	
Освітня програма	«Психологія»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	4	5
Семестр	8	10
Лекційні заняття	20 год.	0 год.
Практичні, семінарські заняття	20 год.	0 год.
Лабораторні заняття	- год.	
Самостійна робота	80 год.	120 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: формування у студентів знань і практичних навичок щодо психологічних основ управлінської діяльності та міжособистісної взаємодії в управлінні.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність вирізняти й аналізувати психічні явища, їх види, властивості й закономірності, добирати методи їх вивчення й розвитку;

загальні компетентності (ЗК):

- у застосуванні набутих знань із психології управління у практичних ситуаціях (ЗК1);
- розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності та її предметної сфери (ЗК2);
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями із психології управління (ЗК4);
- здатність критично оцінювати інформацію, що стосується психології управління (ЗК5);
- здатність приймати обґрунтовані рішення щодо підбору методу дослідження (ЗК6);
- здатність працювати в команді, розв'язуючи навчальні завдання (ЗК9);
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку психології як науки, її місця у загальній системі наукових та практичних знань людства (ЗК11);

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

- здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології управління (СК1);
- здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (СК3);
- здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел (СК4);
- здатність здійснювати просвітницьку роботу щодо природи та функціонування психологічних аспектів управлінських відносин (СК9);
- здатність дотримуватися норм професійної етики у застосуванні методів дослідження психологічних аспектів управлінських відносин (СК10);
- здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку (СК11).

Програмні результати навчальної дисципліни:

- розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань (ПРН2);
- обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел (ПРН4);
- обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги (ПРН5);
- рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки (ПРН7);
- формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника (ПРН10);
- взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності (ПРН13);
- ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості (ПРН14);
- знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога (ПРН16).

**2. Програма та структура навчальної дисципліни для:
повного терміну денної форми здобуття вищої освіти**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижн і	усього	у тому числі					усьог о	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ЯК ГАЛУЗЬ ПСИХОЛОГІЇ. ПСИХОЛОГІЯ ТРУДОВОГО КОЛЕКТИВУ ТА КЕРІВНИКА														
Тема 1. Загальні засади психології управління	1	12	2	2			8	12	-	-				12
Тема 2. Розвиток управлінської думки в Україні	2	12	2	2			8	12	-	-				12
Тема 3. Психологія особистості та організації в управлінні	3	12	2	2			8	12	-	-				12
Тема 4. Роль керівника у формуванні колективу	4	12	2	2			8	12	-	-				12
Тема 5. Влада і лідерство	5	12	2	2			8	12	-	-				12
Разом за змістовим модулем 1	5	60	10	10			40	60	-	-				60
Змістовий модуль 2. ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ТА УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ. ПСИХОЛОГІЯ ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ														
Тема 6. Сучасні теорії мотивації праці	6	12	2	2			8	12	-	-				12

Тема 7. Психічне здоров'я	7	12	2	2			8	12	-	-			12
Тема 8. Психологія управління конфліктами	8	12	2	2			8	12	-	-			12
Тема 9. Психологія ділового спілкування	9	12	2	2			8	12	-	-			12
Тема 10. Тактичні прийоми на переговорах. Типи співрозмовників	10	12	2	2			8	12	-	-			12
Разом за змістовим модулем 2	5	60	10	10			40	60	-	-			60
Усього годин	10	120	20	20			80	120	-	-			120

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальні засади психології управління	2
2	Розвиток управлінської думки в Україні	2
3	Психологія особистості та організації в управлінні	2
4	Роль керівника у формуванні колективу	2
5	Влада і лідерство	2
6	Сучасні теорії мотивації праці	2
7	Психічне здоров'я	2
8	Психологія управління конфліктами	2
9	Психологія ділового спілкування	2
10	Тактичні прийоми на переговорах. Типи співрозмовників	2

4. Теми лабораторних (практичних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальні засади психології управління	2
2	Розвиток управлінської думки в Україні	2
3	Психологія особистості та організації в управлінні	2
4	Роль керівника у формуванні колективу	2
5	Влада і лідерство	2
6	Сучасні теорії мотивації праці	2
7	Психічне здоров'я	2
8	Психологія управління конфліктами	2
9	Психологія ділового спілкування	2
10	Тактичні прийоми на переговорах. Типи співрозмовників	2

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Психологія управління як галузь психології. Психологія трудового колективу та керівника.	40
2	Психічне здоров'я та управління конфліктами. Психологія ділового спілкування.	40

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

(вибрати необхідне чи доповнити)

– усне та письмове опитування;

- співбесіда;
- тестування;
- захист практичних робіт.

7. Методи навчання (вибрати необхідне чи доповнити):

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод проєктного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ЯК ГАЛУЗЬ ПСИХОЛОГІЇ. ПСИХОЛОГІЯ ТРУДОВОГО КОЛЕКТИВУ ТА КЕРІВНИКА		
Практична робота 1. Загальні засади психології управління	визначати та аналізувати основні поняття, принципи й закономірності управлінської діяльності з психологічної позиції	10
Практична робота 2. Розвиток управлінської думки в Україні	характеризувати основні етапи становлення управлінської думки в Україні, проаналізувати внесок видатних українських діячів у розвиток управлінської психології та критично осмислювати історичний контекст формування управлінських ідей	10
Практична робота 3. Психологія особистості та організації в управлінні	аналізувати психологічні характеристики особистості керівника та працівника, оцінювати вплив організаційного середовища на поведінку індивіда та ефективність управління, а також застосовувати отримані знання для покращення міжособистісної взаємодії в організаціях	10
Практична робота 4. Роль керівника у формуванні колективу	визначати психологічні чинники формування ефективного колективу, аналізувати стилі керівництва та їхній вплив на командну взаємодію, а також застосовувати знання для оцінки та розвитку лідерського потенціалу керівника	10
Практична робота 5. Влада і лідерство	розрізняти поняття влади та лідерства в управлінській діяльності, аналізувати типи влади й стилі лідерства, оцінювати їхній вплив на ефективність управління та міжособистісні стосунки в колективі	10
Самостійна робота 1.	пояснювати зміст і завдання психології управління, характеризувати особливості психологічної взаємодії в трудовому колективі, а також аналізувати психологічні якості ефективного керівника та чинники успішної командної роботи	20
Модульна контрольна робота 1.	демонструвати засвоєння теоретичних знань про предмет, завдання та методи психології управління, виявити розуміння особливостей функціонування трудового	30

	колективу, а також показати здатність аналізувати психологічні риси та управлінські якості керівника	
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ТА УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ. ПСИХОЛОГІЯ ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ		
Практична робота 1. Сучасні теорії мотивації праці	порівнювати основні теорії мотивації, аналізувати їх застосування в управлінській діяльності та розробляти рекомендації щодо підвищення мотивації працівників у різних організаційних умовах	10
Практична робота 2. Психічне здоров'я	визначати основні поняття психічного здоров'я, аналізувати фактори, що впливають на його збереження та порушення, а також застосовувати методи психологічної підтримки для підтримання психічного благополуччя в управлінській діяльності	10
Практична робота 3. Психологія управління конфліктами	ідентифікувати типи конфліктів, аналізувати їх причини та наслідки, а також застосовувати ефективні психологічні стратегії для їх розв'язання та попередження в управлінських процесах	10
Практична робота 4. Психологія ділового спілкування	аналізувати особливості вербальної та невербальної комунікації в професійному середовищі, розпізнавати комунікативні бар'єри та застосовувати ефективні методи налагодження взаєморозуміння в управлінських командах	10
Практична робота 5. Тактичні прийоми на переговорах. Типи співрозмовників	ідентифікувати різні типи співрозмовників, застосовувати ефективні тактичні прийоми під час переговорів та адаптувати стратегії комунікації для досягнення взаємовигідних домовленостей	10
Самостійна робота 2.	аналізувати вплив психічного здоров'я на ефективність управління конфліктами, розуміти основи психології ділового спілкування та застосовувати відповідні методи для покращення комунікації в професійному середовищі	20
Модульна контрольна робота 2.	демонструвати знання основ психічного здоров'я, уміння аналізувати механізми виникнення та розв'язання конфліктів, а також застосовувати теоретичні й практичні навички ефективної ділової комунікації в управлінській діяльності	30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	
Курсовий проект/робота (за наявності)		100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1671>);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Карамушка Л.М., Москальов М.В. Психологія підготовки майбутніх менеджерів до управління змінами в організації: монографія. Київ-Львів: Сполом, 2011. 216 с.
2. Карамушка Л.М., Москальов М.В. Психологія підготовки майбутніх менеджерів до управління змінами в організації: монографія. Київ: Наук. світ, 2009. 268 с.
3. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління. Київ: Академвидав, 2003. 568 с.
4. Ходаківський Є. І., Богоявленська Ю. В., Грабар Т. П. Психологія управління: підручник. 3-тє вид. перероб. та доп. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 664 с.
5. Войтович М.В. Психологічні основи розв'язання управлінських конфліктів в освітніх закладах. *Управління закладами середньої освіти психологічні аспекти*. Київ: Інститут психології ім. Г.С. Костюка АПН України, 2001. С. 129-149.
6. Карамушка Л.М. Психологічні основи управління в системі середньої освіти: навч.посібник. Київ: ІЗМН, 1997. 180с.
7. Карамушка Л.М. Психологічні особливості прийняття управлінських рішень українськими менеджерами: результати крос-культурних досліджень. *Проблеми загальної та педагогічної психології*. 2002. Т. 4. Ч. 1. С. 90-95.
8. Коваль А.Е. Ділове спілкування: навч. посіб. Київ: Либідь, 1992. 280 с.
9. Коломінський Н. Стиль поведінки керівника в конфліктній ситуації: діагностування та шляхи оптимізації. *Освіта і управління*. 1998. Т. 2. № 1. С. 91-95.
10. Лозниця В.С. Психологія менеджменту. Теорія і практика: навч. посіб. / В.С. Лозниця. Київ: ТОВ «УВПК «ЕксОб», 2001. 512 с.
11. Мельник Л.П. Психологія управління: курс лекцій. 2-ге вид. Київ: МАУП, 2002. 176 с.
12. Омельченко Л.М. Конфлікти в організаціях: методичні рекомендації для керівників аграрної галузі. Київ: НУБіП, 2009. 64 с.
13. Ходаківський Є. І., Богоявленська Ю. В., Грабар Т. П. Психологія управління: підручник. 3-тє вид. перероб. та доп. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 664 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Khodakivskiy_Yevhen/Psykholohiia_upravlinnia.pdf?PHPSESSID=57ef1dff011b70b1c6192a4a28340500 (дата звернення 10.05.2025р.).
14. Ходаківський Є. І. Психологія управління: підручник. 5-тє вид. перероб. та доп. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 492 с. URL: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/4982/1/Psykholohiia_upravlinnia.pdf (дата звернення 10.05.2025 р.).
15. Бакаленко О. А. Психологія управління: навч. посіб. Харків: ХНУРЕ, 2020. 120 с. URL:

https://www.researchgate.net/publication/340080478_Psihologia_upravlinna (дата звернення 10.05.2025 р.).